

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ NORTH CLIPPING 2557/00007

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	29 ส.ค. 2556	44	15671	5

หมาเหียง ชื่อสมุนไพรคนล้านนา พระยาการใช้พืชในสิ่งแวดล้อม

หมาเหียงเป็นพืชล้มลุกที่มีฝักมีพิษภัยมาก หากใครถูกพิษหมาเหียงที่มแทง ก็จะคันๆๆๆ จนไม่อาจทนทานได้ เจ็บปวดรื้อรังให้ คร่ำครวญปึมว่าจะขาดใจ แต่นั่นแหละคือสิ่งที่มีคุณค่ามหาศาล เคยเล่าเรื่องหมาเหียงมาแล้วหลายปีกระมังเกี่ยวกับการระมัดระวังในการเข้าใกล้ ต้นหมาเหียง หากถูกขนกายหมาเหียงที่มแทงแล้วจะทำอย่างไร?

มาวันนี้ได้อ่านวารสารเกี่ยวกับสุขภาพ มีบทความเรื่องยาปรุงรสสภาพกำหนด หรือยาโต้บให้ท่านชายปั้งปั้ง จึงกลับไปค้นคลังภาพมาอีกครั้งพบว่า พอยังมีภาพเหลืออยู่บ้างจึงนำมาเสนอว่าที่จริงคนล้านนา รู้จักสรรพคุณของเครือหมาเหียง

หรือหมาม่วย มาแต่โบราณแล้ว เช่นว่า ที่ไม่เครือจะมีหนอนตัวใหญ่อยู่หนอนนี้เองคืออาหารอันโอชะหรืออร่อย ลำแต่อยู่ผู้คนจะนำเอาหนอนมาจี่หรือเผาอย่างไฟ หรือนำไปทอด ก็เป็นอาหารอร่อยเช่นกัน เมื่อถูกขนฝักหมาเหียงที่มแทงจนเกิดอาการคันต้องไปเอาต้นบอนห้วยที่คัน มาตำอบแก้คัน...เห็นไหมเอากลือจี้มเกลือกันเลยเมื่อเจอขนหมาเหียงคันก็เอาบอนคันมาตำแก้กันเลย กลือจี้มเกลือจี้จริงนะ

ผมเห็นเขาโฆษณาว่า เมล็ดหมาเหียงเมื่อนำมาคองเหล้า หรือแม้แต่ที่โฆษณาเองว่าเอาเมล็ดหมาเหียงมาป่นทำยาบำรุงท่านชายว่าแข็งปั้ง

ในที่เรทำและทำมานานแล้วเอาเมล็ดไปคองเหล้าเกิดสีดำเข้ม จะใช้แก้คันคันโดยการเอาเหล้าคองหมาเหียงนี้แหละมาทาที่คันคันจะหายขาดดีแท้

ส่วนเหล้าคองหมาเหียงพวกเราทานกันแล้วก็มีผลเล็กน้อยที่ว่าปั้งปั้ง ก็มีอยู่บ้าง ที่แน่ๆมีคนมาหาผมแล้วบอกว่าจ้างไปเอาเมล็ดหมาเหียงทำๆๆมันไม่ใช่เอาง่ายๆเนื้อหมูเขาเพราะมันต้องรอเวลาที่ฝักมันแห้ง และดูว่ามันพร้อมที่จะเอามาหรือยัง หากมันไม่ค่อยแห้งเอามาฝ่อเสียหายเปล่าๆต้องรอเวลาหน้าแล้งปุ้นเนื้อหมูเขา....

ภาพ หมาเหียง.

...นิคม พรหมมาเทพย์...

ชื่อหนังสือพิมพ์ ไทยนิวส์	วันที่ 02 ก.ย. 2556	ปีที่ 44	ฉบับที่ 15675	หน้า 5
-------------------------------------	-------------------------------	--------------------	-------------------------	------------------

អរគុណសាវ័យៗ

ผ่าจ้านผี

ในกรณีที่มีภรรยาตายจากกัน ความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นอาจทำให้ต้องเสียชีวิตตามกันไป ด้วย ดังนั้น โบราณจึงคิดหาวิธีที่จะตัดสายสัมพันธ์ดังกล่าวโดยผ่านพิธีกรรมที่เรียกว่า “ตัดสายพัวสายเมีย” หรือ “ผ่าจันผิ”

พิธีนี้จะมีการจัดเตรียมกรวยดอกไม้ธูปเทียน จำนวน 2 กรวย แล้วสอดด้ายที่มีความยาวประมาณ 1 วา ร้อยกรวยให้เชื่อมโยงกัน เมื่อถึงเวลา ซึ่งมักเป็นเวลาที่จะเอาศพออกจากบ้าน ผู้ประกอบพิธีจะให้ครุฑที่มีชีวิตอยู่ถือกรวยหนึ่งไว้ อีกกรวยหนึ่งจะเสียบใส่มือผู้ตาย

เมื่อทุกอย่างพร้อมแล้ว ผู้ประกอบพิธีจะว่ามนต์คาถาเสกมีดหมอ ซึ่งแต่ละท่านอาจแตกต่างกันไป อย่างเช่นบทหนึ่งว่า

“อม พุทโธ กะเร กะรัง

อน ธัมโม กะเร กะรัง

อม สังข์ ไชย กะเร กะรัง

มัก ก็ก ก็อ นะ สี นะ ภา

นะ อัน ตะ กันติ ตัสสะ

อม วัณณะ อม ไหม่ทั้งตามลาย

อม ไผ่หวายหนามแก่

ภูจ๊กไล่จั่วแหควายแหบหื้อเข้าบ้าน

ภูจ๊กผ่าจ้านหื้อผีแลคนจากกัน ก็จาก

อม สู่หะ ปัสสะ จาก

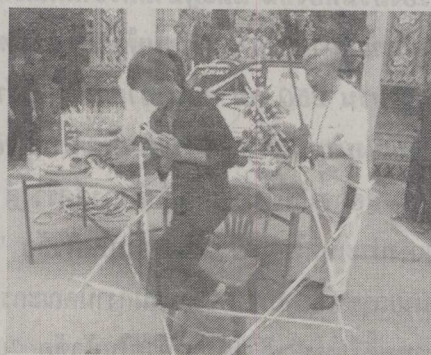
เนอ จาก จาก ฯ”

จากนั้นจึงตัดด้ายให้ขาด

จากกัน คู่รักที่มีชีวิตอยู่จะนำกรวย
ดอกไม้ไปถวายพระสงฆ์ แล้วกล่าว
แสดงตนเป็นพุทธมามกะ พร้อมกับ
กล่าวคำขอปวารณาอยู่คำขอปฏิญ์

พระพุทธศาสนาสืบต่อไป

พิธีนี้พบว่าบางแห่ง หลังจากที่ได้ผู้ประกอบพิธีตัดด้ายแล้ว คู่รักที่มีชีวิตอยู่จะต้องลอดผ่านตาแหลว (แหลว) ขนาดใหญ่ก่อนนำกรวยดอกไม้ไปถวายพระสงฆ์ ทั้งนี้เชื่อกันว่าวิญญูญาณของผู้ตายจะไม่สามารถติดตามคู่รักไปได้ เพราะถูกตาแหลวซึ่งเป็นเครื่องรางกั้นไว้

[illegible]

คณาจารย์

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ NORTH CLIPPING 2557/ 00007

ชื่อหนังสือพิมพ์ ไทยนิวส์	วันที่ 02 ก.ย. 2556	ปีที่ 44	ฉบับที่ 15675	หน้า 5
-------------------------------------	-------------------------------	--------------------	-------------------------	------------------

ผ่าจันข้าง

เมื่อแม่ข้างตกลูก เจ้าของข้างจะปล่อยให้แม่ข้างดูแลลูกและให้แม่ข้างเวลาหนึ่ง ครั้งลูกข้างแข็งแรงแล้วจะต้องแยกแม่ลูกออกจากกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากมาก จึงอาศัยไสยวิธี คือ พิธีผ่าจัน

พิธีผ่าจันข้างแต่ละครุอาจมีลักษณะคล้ายคลึงกัน หรือแตกต่างกันไป

อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ของการผ่าจันข้าง คือ โดยปกติแม่ข้างจะรักและหวงลูกข้างมาก เจ้าของข้างจะเอาแม่ข้างไปทำงานก็ไม่สะดวกเพราะจิตพะวงเป็นห่วงลูก ส่วนลูกก็ติดแสบ บางครั้งซุกซนถูกชูปัทมา ตกหลุมโคลนหรือถูกงูกัดเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต การผ่าจันจึงเป็นวิธีที่จะทำให้แม่ลืมลูกและตั้งใจทำงาน ส่วนลูกข้างจะได้รับการดูแลพร้อมฝึกใช้งานต่อไป

อนึ่ง หากจะนำสัตว์ป่ามาเลี้ยง โดยเฉพาะสัตว์ใหญ่ เช่น ช้าง จะต้องมีการเชนสรวงขอสัตว์จากเจ้าป่าเจ้าเขา แล้วทำพิธีผ่าจันสัตว์เหล่านั้นให้ลืมป่า มิเช่นนั้นจะเลี้ยงไม่เชื่องหรือพยายามหนีเข้าป่าไม่ยอมอยู่กับคน

การตัดสัมพันธ์ที่ได้กล่าวมาแต่ต้น ดูเหมือนจะเป็นพิธีกรรมแห่งความแตกแยก แต่หากมองในแง่ดี ต้องดูเจตนา อย่างการผ่าจันผี ผ่าจันข้างหรือผ่าจันสัตว์ป่าที่จะนำมาเลี้ยง ก็มีเจตนาเป็นในทางที่ดี ส่วนการผ่าจันคนนั้น ผู้ประกอบพิธีปกติต้องเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งคุณธรรมอันดีงาม ไม่รับทำพิธีในกรณีที่จะสร้างความเดือดร้อนให้กับปกติชนผู้บริสุทธิ์ อาทิ สามเณรยาที่แต่งงานอยู่กินกันอย่างถูกต้องตามประเพณี บิดามารดาและบุตร ญาติพี่น้องโดยสายเลือด ครูและศิษย์ ตลอดจนผู้เป็นกัลยาณมิตรกันโดยธรรม และการรับประกอบพิธีต้องมุ่งประโยชน์เพื่อความถูกต้องปรองดอง ไม่ใช่เพื่ออามิสสินจ้างที่สำคัญหากกระทำโดยไร้คุณธรรม ก็จะได้รับผลกระทบไม่ช้าก็เร็ว.

สนั่น ธรรมธิ

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(ภาพประกอบโดย ต่อพงษ์ เสมอใจ และศุภฤกษ์ กุลสุ)